

D. F. Y. D.

בשם מלאך הכיר:

LEGATUS

Dissertatione geminâ
representatus,

et
PRÆSIDE
VIRO CLARISSIMO

DN. M. JOHANNES ERNESTO
GERHARDO JENENSI,

in almâ LEUCOREA
publicè ad disputandum
propositus

à
JOHANNES CHRISTOPHORO Schmid/
Dresdensi.

Disputatio prior
Habebitur in Auditorio Philosophorum
horis antemerid.

d. XIIX. Julij

è Chalcographéo JOHANNIS RÖHNERI, Acad. Typogr.
ANNO MDCXLIX.

Michael Wendelerus, P.P.

QVOD BENE FELICITER QVE VERTAT
 CHRISTUS JESUS,
 ANGELUS FOEDERIS DESIDERATISSIMUS,
 DEUS-HOMO,
 BENEDICTUS IN SECVLA!

VArias disfitasq; urbes & regna per-
 lustrare, sanè jucundum perquàm, imò & utile;
 in hominum peregrinorum mores inquirere,
 adhuc jucundum magis utiliusq; , jucundissi-
 mum verò omnium utilissimumq; ducimus, va-
 rios variæ eruditionis prudentiæq; reconditæ thesauros hinc
 indè (*nulla enim tam infelix regio est, quæ, Deo ita prudentissi-
 mè dispensante, non gemmas suas producat, sicut econtra nec ulla
 adeò felix, quæ felicissima omnia ingenia includat* (a))conquirere
 sibi, ac novis istis frugibus patriæ horrea locupletare. Poli-
 ticam autem hanc prudentiam (eruditio enim apud quos
 quærenda sit, alibi dicitur) non inter plebejas quis animas
 inque triviis facilè inveniet: altius enim sese abscondidit the-
 saurus iste. In Regum Principumq; palatiis quærenda Dea
 illa est, hïc enim colitur diligentius, ac invenitur etiam faci-
 lius. Agedum itaq; irrumpamus parumper munita Regum
 adyta, imò perrumpamus, ibique discamus impræsentiarum,
 queis virtutibus instructum pectus illius esse oporteat, queis
 præditum moribus, qui feliciter sermonem ibi Legatus habe-
 re, patriæq; promovere commoda, corpore eidem absens,
 animo autem præsens & affectu, concupiscit. Neque ta-
 men sola præcepta hïc proponere mens animi nobis est, hoc
 enim onerosum ac propè superbum, sed digito saltim mon-
 strare conabimur, memorando Legatorum veterum ac re-

a) Lips. ep. 22.
 L. 1. Miscell.

centiorum quorundam laudes ac prudentiam, lumen in speluncâ qf. latens, quod sequi ille possit, cui functio talis aliquando obtingit. : hoc enim utilitatis idem habet, arrogantia nihil. Cum verò labor hic à professione studiisque nostris, (quippe qui Dei aliquando ad populum suum mandata referre cogitamus, non mundani Principis voluntatem,) alienus qf. sit & peregrinus, quare in limine dissertationis nostræ profiteri hoc ipsum visum fuit, simul & illud, homines nos esse, atque adeò in errores proclives maximè. Si itaque à veritatis tramite non nihil discesserimus, in rectam nos reduci viam haut ægrè feremus, veniamque speramus eò faciliorem, quò promptiores sumus, dare eandem aliis. Sit itaq; Dissertationis præsentis

CAPUT I.

Legatorum Dignitas summis cum periculis conjuncta, hæc quomodo evitare Legatus possit quodammodo, variarum virtutum umbone se muniendo, ostenditur. Illius vitia citius deprehenduntur quàm plebejorū. Undè *Legatus* dicatur Latinis? quo nomine Ebræis, Chaldæis, Syris (ubi mendum aliquod in *Schindleri* Lexico indicatur) Arabibus? verbum $\Lambda\tilde{\nu}\tilde{\nu}$ in Lingvâ Æthiopum quid notet in Conjug. *Tapab.*? Germanis unde *Legatus* dicatur? Græcorum appellatio. $\pi\epsilon\sigma\beta\acute{\upsilon}\nu\epsilon\gamma\iota$ qui? Rabbini retinent sæpè vocabula Græca. In Legatis non semper ad ætatem respiciendum. Gallis, Italis, & Hispanis &c. quo nomine Legatus veniat, & quid notet? Dignitas Legati & jus de non lædendo. quo tamen ne se priver, dispiciat, ne honorem debitum illi, ad quem mittitur, subtrahat. Persarum mos circà Regis adorationem.

Grande Legati nomen est, labores pares, nec pericula etiam minora invidiaq; quare dispiciendum Legato etiam atque etiam est, ne vel fortunâ favente tollatur, vel tonante quocq;

quoq; mergatur. Instructum habeat necesse est pectus variis virtutibus, quin eruditione, animi constantiâ, magnanimitateque ira munitum, ut non apud peregrinos solum peritum sese Oratorem patriæque suæ verè amantem demonstrando, varia ac multa incommoda fortiter sustineat, sed domesticorum etiam invidiæ tela læto animo patientique excipiat. Labores timeat nullos, & vel pro ingrata patriâ sustinendos, invidiam domet favendo, multoque ducat gloriosius, injurias beneficiis vincere, quàm mutui odii pensare pertinaciâ. aut si hac ire viâ non licitum, spernat illam ac nauci faciat. Caveat autem summoperè, ne vel suspicionem saltim criminis alicui præbeat. (b) Non secus enim atq; in purissimo subtilissimoq; linteo macula conspiciuntur citius, quàm in crasso aliquo panno, vel etiam atq; in pretiosissimo adamante labecula aliqua apprehenditur facilius, illiusq; dignitatem magis immittit, quàm si in abjecto aliquo inveniretur lapide: ita in candidissimis pectoribus, & que virtus sua supra communem sortem nonnihil exexiit, vel exigua etiam peccatula atq; errores longè cernuntur facilius, taxanturq; gravissimè. Legatum verò apud Latinos dictum volunt vel à Græco λέγω i. e. dicere, (c) incumbit enim Legato, non scripto solum causam suam agere, sed sæpè, imò frequentius oratione ac sermone; vel etiam ab eligendo, quod ad functionem istam ex aliis electi; id vel per vota, vel etiam sorte, qui posterior modus frequens olim apud Romanos cumprimis fuit, idque ideò, ne ambitioni aut inimicitiiis locus foret, ceu ex Tacito (d) Cicerone (e) ac Dione Cassio (f) constat. vel denique à legendo, quia nomina illorum, quorum studio fidelitateque Magistratus peregrè uti volebat, publicè prælecta. vel deniq; à legare, quod idem ac mandare apud Plautum, ceu observat Academiæ nostræ, atque adeò orbis literati lumen CL. BUCHNERUS (g). ablegantur enim Legati cum mandatis s. ut mandata exequantur. quamvis & dici forsan possit, ipsum verbum legare à nomine Legatus descendere. Sed nolumus in tot sententiarum dividiis certi aliquid definire. In tabulis veteris fœderis Ebraicis Legatus נָשִׂיא vocatur,

(b) Hiberniæ
Pro-Rex Comes de Straf-
ford in Orat.
Valedict. vid.
Memor. Angl. pag. 9. hoc
anno editum
(c) Scal de C.
LL. lib. 1. c. 29.
Varro lib. 4.
pag. 21. Becm.
Orig. p. 416.
Lexic. Jurid.
voce Legatus.
d) lib. 4. F. 2.
e) lib. 1. ad Attic.
ep. 17.
f) lib. 59.
g) Indic.
Plaut.

tur, quod *missus*, *nuncius*, *legatus* communiter exponitur. quemadmodum etiam Chaldæorum מלך, Syrorum

מלך (Schindlerus (h) minus rectè exhibet מלך, sicuti

b) *Lex Pen-
tagl. rad.
מלך.*

etiam מלך in plur.) & Arabum لیس. Quorum quidem nominum radix in Ebræorum hortis, quos V. T. nobis sistit, non invenitur: ast si in Æthiopum prata emigrare quis cupiat, inveniet ibi radicem ἄρν; quæ in *Tapah. servit*, ministravit notat, vid. Ps. 100, 8. 103, 5. essentque ita Legati qf. *ministravit*, cum omnis missus in humanis minor communiter soleat esse mittente. Apud nos Germanos Legatus nomen sortitus est à legando, mittendo, vel ablegando (quemadmodum hoc ipsum verbū ablegare itemq; legare apud Latinos nomini legatus natales debere suos videntur) Gesandter à senden; inde etiam B. *Luthero* 2. Macc. 4, 44. οἱ πεμψέντες sunt Gesandten

i) *Conf. c. 11,
17. It. Luc.
7, 10.*

(i) eod. modo ἀπεσπύχοι Luc. 19, 32. & πεμψομένοι Petr. 2, 14. Idem B. *Lutherus* in Bibliis Germanicis Ebr. מלך de Legatis adhibitum reddere solet *Boischastern* / quod hodiè non usque adeò in usu frequenti. Græcis aliàs Legati dicuntur

k) *ad Philipp.*

πρέσβεις, unde apud *Isocratem* (k) legimus, πρέσβεις πείσω, πρὸς ἑς αὐτὸν βασιλείης, καὶ δέχεσθαι παρ' αὐτῶν σοὶ δοκεῖ. Latè autem hanc dictionem apud *Athen.* sumi, ita ut & impropriè illum indicet, qui *θεωρὸς* aliàs dicitur, observat *Casaub.* ad

l) *lib. VI. p.
437. l. 61.*

Athenæum (l). Ortum verò trahit πρέσβεις s. in plur. πρέσβεις à πρῶ & σβέω, quòd in Scribus ignis sive calor naturalis plerumq; paulatim imminui vel extingvi soleat. notat enim πρέσβεις usu communi *Senem*, unde in N. T. Græco *πρεσβύτεροι* Seniores, qui Ecclesiæ præsunt. (de quorum officio & diversitate multis agunt Commentatores ad 1. Tim. 5, 17. quibus adde Reverendis. celeberrimumq; Theologum Dn. D. *Hülse-*

m) *ad Matth.
16, 21.*

mannum, (m) *Hug. Grotium*, (n) *Cameron.* (o) *Pasorem.* (p) *CLAUDIUM Salmasium.* (q) Atq; ita dicti etiam fuere כנשי סנהדרין sive בית דין הגדול h. e. *Viri domus Judicii magni*, apud

p) *Lex. Græc.
in voce πρέσβεις.*

Judæos. de quorum munere, numero, sicut etiam de totà judicii illius LXXI. Seniorum ratione videantur cumprimis

Cocceus

Cocceus in toto tr. *Sanhedrin*, Dn. D. Müllerus (r) Cunæus & Sigonius (s) Schickardus, (t) & qui novissimè accuratissimèq; descripserunt, Excellentissimus Dn. M. Ostermannus, Prof. in Includatâ hâc Leucoreâ celeberrimus, Dn. Patronus ac Promotor noster pl. observandus (u) itemq; M. Joh. Ernest. Bornitius. (x) Græcæ huic dictioni, uti aliâs vocabula Rabbinorum quamplurima, originem etiam suam debet פְּרוֹזְבִּין, cujus singularis num. effet פְּרוֹזְבִּי nam ultima radical. pluraliter in hujusmodi nominibus abjicitur, notante Ebraicarum litterarum Principe *Buxtorffio* (y). Ex eodem quoque fonte propululavit aliud Rabbinorum vocabulum פְּרוֹזְבִּין, quo similiter Legatos, Interpretes, indigitare iidem consueverunt. Ut ut verò Legati sermone Græco à Senectute ita nominentur, existimandum tamen haut est, qf. à munere isto penitus excludendi illi sint, qui annis quidem cæteris cedunt, sapientiâ v. prudentiâq; existunt superiores: quin potius majorem hîc prudentiæ ac reliquarum virtutum, quàm annorum habendam interdum esse rationem omninò statuimus, infra etiam prolixè id demonstraturi אַל תִּסְתַּכֵּל בְּקִנְקָן אֲלֵי בָּמָה שֵׁשׁ בּוֹ יֵשׁ קִנְקָן חֲדָשׁ מִלֵּא יוֹשֵׁן וְיֵשׁ קִנְקָן בְּרִי: שֵׁשׁ בּוֹ יֵשׁ קִנְקָן חֲדָשׁ מִלֵּא יוֹשֵׁן וְיֵשׁ קִנְקָן בְּרִי: h. e. *ne inspicias cantharus, sed id quod in eo est. Est enim cantharus novus quandoq; repletus vino veteri. Est etiam quandoq; cantharus vetus, in quo ne novum quidem vinum est;* Scitum est Magistrorum Ebræorum monitum כָּפָא s. in Cap. Patr. c. 4. Gallis, Italis & Hispanis Legati à mittendo (videl. דָּוִד פְּאִי פֶּאֶדִיָּה, ceu Schönbornero lib. 3. Pol. c. 27. placet,) dicuntur, dum his præter Legato & nuncio etiam *Embassador*, illis *Ambasciatore*, istis *Ambassadeur* dicitur, & indè emerfit Germanicâ civitate propè jam donatum & in vulgus notum *Ambassader* vocabulum, quod quidem si Germanicæ Lingvæ nitor suus constare deberet, haut tolerandam magis esset ac alterum illud *Legat*, quod quid notet, vel rustici Germani hodiè intelligunt. Polonis *Envoye* dicitur vocabulo Gallico, quod itidem *missum* notat. Cæteris ferè populis omnibus

q) *Tr. de Episcopis & Presbyteris sub nomine Walonis Messalini edito.*
 r) *Judaismò p. 72. seqq.*
 s) *de Rep. Ebr. t) מהם c. 1. theorem. 2. it. Bechin. Happer. p. 54.*
 u) *Disput. de Consult. Vet.*
 x) *Disput. de Synedr. Ebr.*
 y) *Lex Rabb. Talmud. p. 1806. m.*

manibus similiter *Legati à mittendo*, qui ad alios mittuntur ab-
 leganturque cum mandatis, vocantur, quod prolixè diduce-
 re pagellarum ratio non permittit. Quemadmodum hæc
 ipsa etiam obstat, quò minus & alia nomina, quibus Legati
 apud Latinos veniunt, uti *Oratores, Nuncii, Caduceatores &c.*
 excutiamus. Dignitatem verò Legatorum abundè commen-
 dant testanturque honores, quibus tum apud suos, tum apud
 exteros quoque maculantur non exiguis. Nec id immeritò.
 Quamvis enim secundùm *Aristot.* (z) *περισβόλα* s. *Legati* Ma-
 gistratus haut sint, (quapropter etiam Politici dicunt, quòd
 mittatur *sine imperio* Legatus) sustinent tamen personam Prin-
 cipis vel Reip. ac sicuti dedecus injuriaque, quæ illi adficiun-
 tur, in ipsos redundat Legantes, ita quoque honor, qui iis exhibe-
 tur, in Principem referri ipsum, qui mittit, non immeritò
 creditur. Verùm cum infra in seqq. quis honor huic vel
 illi Legato in hæc illaque gente fuerit exhibitus, non nihil
 prolixius sit demonstrandum, nolumus hic esse prolixi, quin
 potius unico ferè verbo communissima Legatorum privile-
 gia indicabimus. Jus autem commune Legatorum esse sem-
 perque fuisse, ut securè ac impunè per ipsa etiam hostium (ad
 quos mittuntur) migrent ac remeant agmina, nemini non
 constat. Quod Legatorum jus *cum hominum presidio muni-
 tum, tum divino etiam jure vallatum esse*, Romanæ eloquentiæ
 parens Cicero (a) scripto reliquit. Qui ipse etiam (β) cau-
 sam belli justiore vix agnoscit, quàm ob Legatos violatos,
 Sic ob Legatos contumeliosè habitos Romani arma sumserè
 in Ligures, Senonas, Issios, Corinthios, Tarentinos; Alexan-
 der M. in Tyrios (vid. Curtium (γ)) aliaque gentes idem
 fecèrunt. Etenim Legati *sanctum sunt populis per secula nomen*,
 dicente Statio (δ). Unde & *ιεργῆ* homines religione ipsà ruti,
 Latinis *Sacrosancti* (Vid. l. 8. ff. de rer. divis.) apud omnes gen-
 tes habiti Legati, teste Græcarum literarum Aristarcho Casau-
 bono Animadvers. in Athenæum, lib. 1. ubi illud Dionis Chry-
 sostomi huc refert: *πολύ τῶν ἀνοδοφόρων καὶ τῶν κηρύκων
 ἱερὰ τῶν θεῶν*. Quapropter nec sceleratos etiam Persarum Lega-
 tos punien-

z) l. 4. Polit.
 c. 15.

α) de Arusp.
 Respons.
 ε) Orat. adv.
 Mitbridam.
 γ) libr. 4. c. 2.
 p. 44.
 δ) C. Julius
 Casar Le-
 gatorum
 nomen apud
 omnes natio-
 nes sanctum
 inviolatumque
 semper fuisse,
 attestatur.

tos puniendos duxit Rex Macedonum apud *Herodotum* (η). η) lib. V.
Ad morem vel privilegium hocce *Chrysoſtomus* etiam loco
non uno respexit in Homiliis suis. sic Hom. 24. ad Corinth.
in verba Apost. *ὡς ἐγὼ ἔπερσένω ἐν ἀλώσει* (θ) ita rhetorifa- θ) ad Eph.
tur: Pro quo legatione fungor in catenâ. Ubi fungeris legatione? 6, 20.
apud homines, inquit; *Papa!* quanta Dei benignitas? misit è caelis,
qui pro ipsoungerentur legatione pro pace, & eos captos vinxerunt
homines, & ne jus quidem publicum reveriti sunt, quo ei, qui lega-
tione fungitur, nihil unquam fit mali. Sic idem illud aureum e-
loquentiæ os Homil. 3. ad Col. in hæc verba erumpit: Legati
quicunq; ii fuerint, propter dignitatem Legationis multum honorem
consequuntur. Vide enim veniunt in mediam Barbarorum regio-
nem, soli inter tot hostes; & quoniam magnam vim habet jus Lega-
tionis, omnes eos honorant, omnes eos tuto emittunt. Et nos ergò &c.
Atq; hujus rei egregium exemplum nobilissimumq; in Tartar-
is etiam, hominibus maximè barbaris habemus. Perhorum n.
postquam migrare cogebantur Principis Holsatiae ad Per-
farum Regem Legati regionem, Tartarorum verò princeps
subsistere eosdem tantisper jussit dum inquisivisset, an
mercatorum opes secum veherent, quod ubi negassent, libe-
rè eosdem dimisit, attestante Ad. Oleario Itin. Orient. p. 505.
Quâ de causâ etiam INJURIAM, quâ Legati adfecti fuère,
suam duxerunt prudentissimi Principes Regesq;. Sic in divinis
litteris (i) de *Davide* legimus, quòd, postquam ad Chano-
nem Ammonitarum Regem Legatos misisset consolatum ob
Patris sui obitum, ille verò ab aulicis suis, Principibus filio-
rum Ammon persuasus, ac si exploratores venissent, non
consolatores, injuriâ haut levi, dimidium barbæ radendo ve-
stesque per medium ad nates usq; præscindendo, eos adfecit.
set, in tantum ob illatam hanc Legatis suis injuriam fuerit
exacerbatus, ut gravissimo bello hanc fuerit ultus. Non ab-
simili modo *Henricus Auceps* illos, qui Legatis suis crines præ-
sciderant virgisque ceciderant, ceu pacis violatores severe
punivit, munitionemq; illorum Hartesburgum in monte
prope Goslarium funditus evertit, ceu in *Slavorum Chroni-*

i) 2. Sam. 10,
5. & seqq.

(x) *Ex edit. cis* (x) legere est. Nec inmerito injusteque optimi hi princi-
 Reineri Rei- pes injuriam hanc ægerrimè tulere ac dolenter. *Ministrum*
 necii cap. enim qui spernit, idem & Principem spernit, dicente Philone. (λ)
 37. l. 2. ac imputari etiam solet Legatorum infortunium his, à quibus missi
 λ) de Deca- sunt, auctore eodem: (u) dedecus etiam Legati ad omnes, qui mi-
 lozo. seruat, pertinere, prudenter dixit Libanius. (v) Atque hanc ipsam
 μ) de Legat. etiam de causam cum Romani (ξ) tres Legatos L. Valerium,
 ad Car. L. Sergium & A. Manlium, qui donum Apollini Delphos fer-
 υ) *Orat. Pa-* rent, eumque inviserent, misissent, Liparitani autem pirati-
 trocli ad A- cam exercentes illos excepissent, illosque unam cum thesauro,
 ehil. supra re- quem portabant, Liparas devenerent, incola Legatorum no-
 conc. ejus cum men, donumque, & Deum, cui misterentur, veriti, non tan-
 Agamemn. tum eos restituti omnibus liberarunt, sed cum praesidio quo-
 ξ) *Vid. Liv.* que navium Delphos prosequuti, Romam inde sospites resti-
 b. s. tuerunt. quod ipsum quidem adeo gratum Romanis fuit, ut
 decreverint, uti nobiles Liparitani Roma degentes Romani Patri-
 tii, reliqui vero omnes absentes confederati essent, quin & duo sem-
 per ex Liparensebus in Jovis templo sacerdotes. Quam quidem in-
 re prudentiores censemus Lipitanos Lacedaemoniis, quo-
 rum illi Legatos à se violatos pristino restituere honori po-
 tuere, hi autem neutiquam. Ubi tamen simul & quorum-
 dam inter Spartanos nobiles non silenda fortitudo inque patriam
 amor est. Cum enim Darii Legatos aquam & terram
 postulantes in puteum alios, alios in barathrum Spartani
 coniecissent, addito hoc: *debere illos inde reportare ad Regem*
aquam & terram. evenisset vero postmodum ut perpetrati
 sceleris conscientiam exterriti, & omne haut bono admoniti,
 Legatos ad Darii Filium Xerxem mittere decernerent, qui suam
 morte Patris. ejus Legatorum apud Spartam occisorum ca-
 dem expiarent, reperti duo clarissimi viri Spartiatae sunt,
 Sperthius Aneristi, & Bukis Nicolai Filius, qui non solum
 sponte ceu piaculum pro Patria ad Legationem hanc cruen-
 tam sese obtulere, sed & intrepide ubi ad Regem venire, *quid*
vellent, quodque venissent, ut suam morte Legatos à Spartanis occisos
luerent, prolocuti sunt. Quibus tamen haut minus generose
 Rex

Rex respondit: *nequam se fore Lacedaemonis similem. Illos enim interimendis Legatis jus omnium hominum confudisse: se verò quod illis exprobraret, id non esse facturum: neq; eos occidendo, Lacedaemonios culpâ soluturum.* prout latè refert Herodotus. (o) o) lib. VII. p. 494.

Quapropter non immeritò aeternâ laude dignus Magni Caesaris ad portam Othomannicam Legatus & Orator sapientissimus: *Aug. Gisl. Busbequius* (π) sapius conquestus est apud Turcas, verèq; dixit, quòd injuria illa, quâ ipsum adficiant, dum domo inclusum ceu captivum aliquem eum custodiverunt, non in se solùm, sed ipsum Romanorum Imperatorem à quo missus, recidat. Videat tamen & Legatus, ne ansam hosti præbeat vel nimis imprudenter linguæ frena laxando, vel modis aliis aberrando, quò prætextum is habeat pœnæ vel injuriæ suæ. Sciatq; Legatus probè, non omnia scelera sua lege istâ seu privilegio, quò Legati munere fungatur, excusari vel deleri posse. *An existimas, eleganter pariter verèq; exclamat Quintilianus* (ρ), *hanc Legatis dari peccandi licentiam, ut quæcunq; scelera in eo officio commiserunt, cum his omnibus, hac unâ lege decident? ò nimium invidendam hujus legationis conditionem, si tibi & famam remisit & legem.* Prudentiâ hinc opus non exiguâ hîc est; ut & Legantis sui honorem non imminuat eidemq; detrahi aliquid patiatur, nec tamen & illum, ad quem mittitur, sive ex ignorantia, sive studio etiam suo defraudet honore. Sic de *Draacula*, qui Matthiæ Corvini Hungariæ Regis tempestate Walachiæ Princeps fuit, commemoratur à *Bonifinio* (σ) quòd Turcicis legatis, eò quòd caput aperire suum more patrio nolverint, pileos capiti clavis affigi, (quo cum Legatorum dolore & legantis ignominia, quilibet facillè hariolari potest) jussit, quò eò firmius posthac istos retinerent. Laude perindè dignum prudentissimum Ismeniaë cujusdam Thebani factum censemus, cujus servatam memoriam *Æliano* (τ) debemus. Vénit iste patriæ causâ legatione ad Persarum Regem susceptâ, ad Regem, cumq; de iis, quorum causâ venerat, voluit consultum. Tum Tribunus militum, cùjus munus erat peregrinos introducere ad

π) *Epist. de Legat. Turc.*

ρ) *Declam. 12. S. 17.*

σ) *Rerum Un- gar. Decad. 3. lib. 10 f.*

τ) *libr. 1. c. 21.*

Regem, ad Ismeniam: *Heus Thebane hospes, inquit, lex est apud Persas recepta, ut is, qui in conspectum venit Regis, non ante cum eo confent sermonem, quam adaverit.* (h. e. non caput solum submitterit, sed procumbens qf. humi corpus prorsus prostraverit. hic enim mos est salutandi Persarum Reges, ceu in *Justino, Lucretio, Herodoto, Lampridio, Curtio, &c.* varia extant indicia; exemplum etiam satis clarum exhibet *Valer. Maximus.* (o) quin & *D. Matth.* quando de Magis Christum recens natum accedentibus scribit. (Φ) ἐλθόντες εἰς τὴν οἰκίαν &c. κγ) πρὸντες προσεκύνησαν αὐτῷ, procidentes adoraverunt eum. Magos verò istos Persas fuisse unanimi propè confensu cum *Basilio.* (χ) & *Chrysofomo.* (ψ) tradunt auctores. Videatur *Chemnitius, (ω) Hunnius, (a) B. Gerhardus, (b) Tossanus, (c) Casaubonus, (d) Abrab. Schulzeus, (e) Heinsius (f) &c.* Non latet quidem nos, *Justinum Martyrem, Tertullianum* item ac *Epiphanium* adferere, ex Arabia venisse hos sapientes: attamen *turtius* arbitramur sequi hic receptam sententiam. Eundem verò salutandi morem aliis quibusdam populis Orientis in usu quoque fuisse, docet *Hug. Grotius.* (g) exinde tamen non sequitur, Magos hosce non fuisse Persas, quemadmodum nec ex eo, quòd munera ista, quæ hic commemorantur, Arabia producere soleat, quibus fortè rationibus motus *Grotius* (b), ad *Justinus* sententiam inclinat) Ismenias deduci se jubet, cumque accessisset, anulum, quem manu gestabat, è digito detractum clam abjecit ad pedes, confestimq; tanquam adoraret, sustulit, & opinionem quidem adorationis Persarum Regi præstitit, nihil autem commisit, quod ignominiosum aut indecorum esset Græcæ nationi, quæ hunc honorem exhibere Principibus non sustinebat. Simili astutià si Regis sui honori satis prospici posse credidisset Legatus quidam Persarum Regis ad Indiarum *Mogal* dictum amandatus, facile hujus effugere indignationem potuisset. At mens illi alia, animus longe erectior. Postquam enim eum Indiarum Rex blandis primò verbis, quin & munerum Regionum pollicitatione admoneri fecisset, quò corporis inclinatione reverentiam

v) lib. 7. M. c.

3. Obs. ext. 2.

Φ) c. 2. v. 11.

χ) Hom. de Nativ. Christi.

ψ) Hom. 6. & 7. in Matth.

ω) Harmon. Evang. p. 107.

a) Comm. ad b. l.

b) Hom. Sac. in Festo Epiph.

c) Not. Bibl. ad b. l.

d) in notis ad b. l. p. 182.

e) Exerc. Evang. l. i. c. 53. pag. 131.

f) Exerc. Sac. c. 2. p. 7.

g) ad cap. 2. Matth. p.

30. 31. 34.

b) l. c. p. 30.

tiam honoremque debitum ipsi Regi exhiberet, ille verò his
neutiquam ad cultum istum commoveri posset, astutiam Rex
Indiarum ipse excogitavit talem: Curavit nimirum extrui
ante thronum suum Regium portam aliquam depressiorem,
per quam Legatus Persicus, accedere ipsum si vellet, transire
& quidem inclinato corporis habitu, (procera enim statura
Legato erat) necessum haberet. Ast ubi, ut adiret Legatus
Regem, aliquando contigit, astutiamque Regis observavit,
protinus argutiam argutiâ repellere conatus est, & inclinato
quidem corpore, cum porta humilior aliter non permetteret,
Regem per portam accesit, sed posteriori corporis parte præ-
missâ, ceu jucundam hanc historiam refert *Ad. Olearius. (i)* *Itin. Persic.*
Major nisi vehementer fallimur, ex *Cononis (k)* factò elucet *P. 440.*
prudentia, professus enim ille est, (ubi admonitus fuit, cor- *k) Vid. Corn.*
poris prostratione ut Regem veneraretur more recepto) sibi *Nep. ejus vi-*
ta.
non esse grave, quemvis honorem habere Regi, ast cum vereretur,
ne civitati sua hoc esset opprobrio, scripto maluit, mandata sua
proponere, quàm Regem accedendo, debito eundem defrau-
dare honore, vel committere aliquid, quod civitati suæ esset
ignominiosum. Quâ re cognitâ magnam *Conon* prudentiæ
pariter & magnanimitatis apud Regem *Artaxerxem* repor-
tavit laudem, maximo cum Patriæ suæ, urbis *Atheniensis*,
emolumento conjunctam. Tale itaque necesse est, Lega-
tum prudentiæ temperamentum honori, suo quem præstat
debetque Leganti, indicere, ne Princeps ad quem mittitur,
suo etiam defrauderetur honore justo. Id nisi fecerit, non so-
lùm magnam rusticitatis sparget de se opinionem, sed invi-
diam quoque sibi periculaque conflabit certissima pariter &
gravissima. Multò minus autem à periculo illos pronun-
ciamus liberos, qui explorandi causâ Legatorum nomen sibi
vendicant, ut ut exempla forsitan non sint, ubi propter no-
men saltim Legati mitiùs istos tractatos novimus. Vid. *Dio-*
nyf. Halicarnass. lib. 6. Nullo verò modo Legatorum gaude-
re privilegiis illi possunt, qui falsò tales sese venditant, unde
meritò debitam de illis sumunt pœnam, quorum nomine sese

missos mendaciter jactant. Exemplum videre licet apud
 Meteranum libr. 26. Hist. De quibus cum, quæ apud singu-
 los populos ac gentes imminere Legato soleant, infra ordine
 ostendere decretum nobis sit, nolumus hinc agere prolixè.
 quin ad generales potiùs, ut ita loquamur, Legati virtutes &
 requisita properamus consideraturi, quibus instructum NA-
 TURÆ, FORTUNÆ, ARTISQVE DOTIBUS Legatum esse
 deceat, qui & patriæ causam feliciter agere, & in numeris istis,
 quæ subindè functionem hanc comitari solent, humeros suos
 subtrahere periculis desiderat. Præmittendam tamen brevi-
 ter ducimus Legati definitionem, quæ à Schönbornero traditur
 talis: *LEGATUS EST PERSONA PUBLICA SACRATIORE
 NOMINE AD PRINCIPEM VEL REMP. MISSA, SINE IM-
 PERIO REI DICENDÆ AGENDÆ QVÆ CAUSA.* Post hanc
 observetur ex eod. quod variæ legationum dentur species.
 Est enim Legatio 1. *pronuba.* 2. *libera,* (cujus usus cumprimis o-
 lim apud Romanos erat, ceu infra ostendetur.) 3. *officiosa.*
 4. *qua bellum concernit.* 5. *qua pacem.* quas qui accuratius co-
 gnoscere concupiscit, adeat Schönborn. (l) Nos properamus ad
 Legati Requisite modò indigitata evolvenda. Esto itaq;

CAP. II.

Natura bona Legato necessaria sunt, eundemq; summo perè
 commendant, uti sunt, *corporis decor formaq; externa,* qui-
 bus accedat *sermonis suavitas & memoria felicitas,* ac tandem
 etiam *vires non integræ solùm, sed & robustæ,* quibus itine-
 rum aliasq; possit difficultates superare.

Gratior est pulcro veniens è corpore virtus:

verè dictum à Poetâ. (m) Quod uti in communi vitâ videmus
 evenire sepius, ita vix dici potest, quanto perè Legati aucto-
 ritatem juvet ac cõmendat, si decenti corporis formâ sit con-
 spicius. Sit igitur Legato frons lata erectaq; sit majestas oris
 admiranda, sit corpus justâ longitudine procerum, sit vox
 svasis nec auribus ingrata, sit lingua expedita non balbu-
 tiens. Neq; enim *Barbaris solùm hominibus,* teste Q. Curtio. (n)
in corporum majestate veneritio est, dum magnorum operum non

l) Lib. 3. Pol.
 c. 27.

m) Virg. l. 5.
 Æn.

n) Lib. 6. de
 Gest. Alex.
 Magn. 6. 6.
 p. 15.

alios

alios putant capaces, quàm quos eximiâ specie natura donare fuit dignata: sed insitum omnino eunctis ferè mortalibus, illos cum primis venerari, in quibus natura thesauros suos repofuit non profus occultè, sed conspicuos quodammodo, & omnium qf. oculis expositos: quò facit elegans Gallorum veriverbium; la beaute est une piece de grande recommandacion, au commerce des hommes. Et si nobilis hospes pulcrum plerumque eligere sibi solet domicilium, quis quæso dubitat, supremum rerum arbitrum generoso hospiti, animæ nostræ, de pulcro etiam prospexisse domicilio, non columnis solum benè firmatum, sed eleganti quoq; structurâ ac pulcritudine hospitis majestatem ostendens, imò & ostentans. Sanè nisi literæ Lacedæmoniorum creditivæ, ut ita dicamus, illorum Legatos prodidissent, certè Apollonius neutiquam tantam dignitatem in illis agnovisset: Viros equidem vestros, scribit (o) vidi, barbâ o) Ep. 70. nullâ praditos, levis candidisq; brachiis & cruribus, mollibus subtilibusq; vestimentis &c. Quare Legatorum nomen cognoscere non potui. Literæ verò Lacedæmonios dicebant esse. Sic in Aug. Gisl. Busbequio, qui bis Legatum Cæsareum feliciter egit in aulâ Turcicâ, eximias ingenii & corporis dotes deprehendisse se, Camerarius. (p) ait. Quid? quod Cicero, qui pulcritudinis duo genera facit: unum virile, quam dignitatem vocat; alterum muliebrem, quam venustatem dicit, utrumq; in Oratore, atq; talem esse Legatum omnino requiritur, conjungat & commendat. VULTUS verò, ait, (q) qui secundum vocem plurimum potest, quantam offert tum dignitatem, tum venustatem. Est omnino decens corporis proceritas ac oris dignitas muta Legati commendatio. licet enim animum ex corporis magnitudine more Barbarorum (vid. Curt. lib. 7. c. 8.) haut æstimemus, sapissimè tamen Est procerum verè, procerum corpus habere. & paucissima pars hominum Principis illius consilium adprobat, (r) qui ubi è duobus gravioris alicujus officii Candidatis, quorum alter procerus, alter exiguo fuit corpore ac staturâ, unus eligendus fuit, minorem elegit, hâc motus ratione, quòd excelsa ædificia in sublimitate & sub tecto plerumq; sine vacua. Quæ verò vis orationis, si expedita, si s'vavis, si auri-

o) Ep. 70.

p) Hor. subct. Cent. 3. c. 68. p. 247.

q) lib. 1. Off.

r) Vid. Zinggr. Apophth. Germ. p. 60.

buz

s) *Hor. subcis.*
l. 3. c. 70.
p. 257.

e) *Lib. VIII.*
MM. c. 7. c. x-
tern. obsi.

bus non raucitate aliquâ molesta? Ducit sanè dulcedine suâ vel repugnantes etiam, imò cogit & impellit. Non ingenium, non eloquentia aptaq; verborum positio, aut argumentorum robor pectora humana catenis trahit, sed necesse omninò est, SVAVITAS LINGVÆ, atq; hæc non tam arte acquiritur, quàm benignæ matris naturæ beneficio obtingit, accedat. Indè Germaniæ Præceptor *Phil. Melanchthon*, ceu *Camerarius* (s) prodit, recitare fuit solitus historiam de *Legatis Wirtembergicis, ad Pontificem Romanum* missis. Hi licet viri docti, eloquentes, & magnâ auctoritate præstantes essent, quia tamen pronunciatio eorum & peroratio crassa & ingrata auribus Pontificis & Cardinalium, indignabundus Pontifex eos absq; responsione, req; dimisisset infestâ, nisi *Capnio* veluti Interpret, svaviore elocutione illorum errorem correxisset, delicatioribusq; Pontificis auribus satisfecisset. Apud molliores cum primis populos quales Galli, Itali &c. tanta svavitatis Lingvæ vis est, ut credi vix possit. Corrige quidem Lingvæ vitium arte ac frequenti exercitatione potest, sed magis beatus ille est, cujus os natura nectare quodam & ambrosiâ perfudit qs., ut loquenti mella profuere, ac quæ profert, complere apes floribus & innectere videantur. Hoc ipsum igitur si natura beneficium negavit, non tamen propterea abjiciendus statim animus est, quin potius in id incumbamus, quò illud, quod natura invidit, arte refarciamus, *Demosthenem* imitati, qui licet ingenii pariter ac naturæ beneficiis minùs valeret, impedimenta tamen summâ diligentia industriaque ita superavit ut Oratorum Græcorum Princeps postea evaserit. In secreto enim subterraneo sese loco exercens, corporis gestum & vocem sibi formavit, Lingvæq; hæsitantiana ac balbutiem, qua ne primam quidem literam ejus artis, cui studeret, proferre rectè posset, conjectis in os lapillis emendavit, ac vocem sibi currendo, scandendo, & pronunciando adeò confirmavit, ut planius ipso loqueretur nemo. Eleganter inde de eo *Valerius Maximus*. (t) *Præliatus est contra naturam & quidem victor abiit, malignitatem ejus pertinacissimo animi robore superando. Lingvæ verò vitium quàm obsit Legato, &*
quan-

quantoperè molestam illius reddat orationem, illi norunt optimè, qui muneribus publicis præfunt vel interfunt. Vitium sanè hoc nec in nostrâ vernaculâ Lingvâ inusitatum esse, & in conventibus Imperii ac statuum in peroratione Legatorum sæpenumerò non absq; molestiâ audiri, ingenuè fatetur clarissimi Patris Filii non minus clarus, & ipse Orator non ignobilis *Philippus Camerarius. (u)* qui conventibus Imperii, Legatione functus, non semel interfuit. Sed & MEMORIÆ tandè *n) Hor. subcis. Cent. 3. c. 70. p. 257.* felicitatem naturæ quoq; adscribimus, illamq; Legato necessariam esse dicimus. Neque enim integrum semper illi est, è chartâ Principis sui petita proponere, sed quamplurima memoriter tenetur proferre, nisi vel imperitiæ vel superbix insimulari alicujus velit. Hoc nisi thesauro summè necessario Legatus fuerit instructus, ausim contendere, illum haut facile arcem aliquam esse expugnaturum. Donis hisce supra cætera ingentia instructum quoq; fuisse Magnificum quondam Virum & Elect. Saxonix Consiliarium intimum, D. GABRIELEM TUNZELIUM, comperimus. Cùm enim sapiusculè Legati partes ad Imperat. Roman. subiret, factum aliquandò, ut propter negotii tractandi prolixitatem & gravitatem ad trium horarum spatium oratio ipsi coram Augustissimo Cesare Ferdinando II. memoriter fuerit habenda, & habita etiam ab eodem feliciter. ROBUR tandem CORPORIS, ac stomachi firmitatem ut in Legato etiam ceu naturæ munus requiramus, faciunt multi, iiq; gravissimi labores, qui à Legato exantlandi, itinera longinqua, quæ terrâ mariq; æstate, ac hyeme, emetiri cogitur, crebra locorum aerisq; mutatio, aliaq; incommoda, ob quæ non sano solum, sed & robusto corpore præditum Legatum optamus. Experientia sanè testatur, multa Legato obvenire, quæ ita in ejus corpus sæviunt, ut, nisi robur & æs triplex circa pectus illi fuerit (verbis utimur Poetæ Venusini, sed mente aliâ) planè eum adigant, ut illud revelet,

Quod latet arcana non enarrabile fibrâ (x)
 quin & prorsus tandem pessudent. De quibus tamen tacere præstat. Cùm deniq; ipsos generosos animos labor nutriat, dicente

B

cente

x) Persius

cente Senecâ, corporis verò futuris animus sustineatur, illi-
que non semper vacare Legatus possit, sed sæpè de nocte ali-
quid somnare cogatur, certè robustas vires ac sanitatem opti-
mam habere eum necesse est, nisi mille istis laboribus conte-
ri corpus ac frangi tandem debeat. Sed de hisce hæc ipsa
sufficiant.

CAPUT III.

Bona fortuna in Legato etiam requiruntur, uti sunt *generis
splendor*, quem Turcæ quidem & Persæ parùm curant, at in-
ter populos mansuetiores observatur. *Liberalis* debet esse
Legatus. & ubi? non solum quoad erogationem, sed &
quoad donorum admissionem adhibeat prudentiam.

Bonis autem fortuna, licet nullus sapiens credere debeat,
imò nec possit, *ut ut pacem DE& ista agere videatur*, ceu habet
Sapiens Romanus, optimusque pessimi discipuli Præceptor
infelix, (1) tantum tamen abest, ut vir bonus atque adeò Le-
gatus quoque præclara facinora exerere ac perpetrare possit
sine illorum adminiculo, ut potius instrumenta illa ipsa vo-
care haut vereamur, quibus ad felicem magni alicujus & egre-
gii ædificii structuram opus omninò Legatus habet, quibus
nec carere ullus potest. GENERIS, quidem NOBILITATEM
avitamque gloriam, licet Turcæ, Persæ, (2) aliæque nonnul-
læ gentes haut magnifaciant (nisi Turcæ in unica Ottomanicâ
stirpe, ut habet rerum Turcicarum peritissimus Nobil. Busbe-
quius (a) & Persæ in familiâ Aaly notante Oleario multis in
locis l. c.) non curantes umbratilem istam ac qs. adscritiam
laudem,

y) Seneca lib.
Consol. ad
Helv.

z) Vid. Olear.
Itin. Pers.
p. 312.

a) Epist. Leg.
Turc. 1. p. 29.
f. & 72.

b) Ovid. Me-
tam. lib. 13.

Nam genus & proavos, & qua non fecimus ipsi,

Vix ea nostrum puto: canit Poeta. (b)

sed unumquemque suâ solum propriâque merentur virtute,
usû tamen inter Christianos paulloque humaniores populos
receptum, ut illis Legationis deferatur honor, quibus jam
tum splendor aliquis heroicorum factorum à Majoribus per-
petratorum viam monstrat ad grassandum virtutis iter, & qs.
flammas subdit, ne Majorum gloriam suâ negligentia ob-
fuscent.

obfuscent. Indè vix hodiè Legationem aliquam Regis ali-
cujus vel Principis quis deprehendet, cui non interfit vel
præsit aliquis a vitâ nobilitate clarus. Quin Ducum, Comi-
tam, Baronum, Equitum Auratorum nomina in Legatorum seu
Plenipotentiariorum, uti vocant, hæcenus Monasterii ac Osna-
bruggæ ob pacem Germaniæ congregatorum numero legi-
mus. & ridiculum omninò est, quòd Weiwoda quidam in Rus-
siâ, ubi Brugemannus Holsatiæ Principis Legatus juxtâ cum
altero Legato Ph. Crusio è Persiâ rediit, antequàm eos excipe-
ret, inquisivit primùm, quis ex illis Legatus esset, & quis Mer-
cator (mercaturam enim antea Brugmannus exercuisse dicitur)
cei refert Olearius (c). Caterùm cùm infra de hisce
prolixius dicendi futurus locus sit, ubi de Legatorum apud
hos illosque populos dignitate agemus, nolumus hîc esse pro-
lixiores. DE DIVITIIS autem, nervis istis rerum gerenda-
rum, nescimus, num dicere quid debeamus. Suppeditat
enim sumtus Legato non sua arca, sed Legantis ararium, cir-
ca quos ut rectè versetur, prudentiâ sanè opus est maximâ.
Cùm itaque Legati Cæsarum, Regum, & Principum perso-
nam representent illorum, qui miserunt, & nemo non ex
Legatorum gestibus, sermonibus, vestitu, maximè autem li-
beralitate & magnificentiâ ingenia ipsorum Regum & Prin-
cipum æstimet, quapropter Legatus benè cognitum hîc ha-
beat Principis sui ingenium, imò & facultates. quæ si suppe-
dunt, sumtibus sanè illis, qui ad Principis (hujus enim hono-
rem unicè semperque debet querere, juxtâ cum Patriæ salu-
te) faciant gloriam ac majestatem, neutiquam parcat, & si
unquam, certè hîc valeat notum illud: *pecuniam in loco negli-
gere, maximum interdum commodum.* Præclara verò magnifi-
centia per munificentiam exerenda præcepta eruditè, ut omnia, è
veterum scriptis eruit, ac uno qf. intuitu exhibuit judiciosissi-
mus Vir Joh. Henr. Bæclerus. (d) Exemplum verò queis cum-
primis manus aureo ungenâe lixivio sint, suppeditat nobis
egregium laudatissimus æternâq; memoriâ dignus, dignior
etiam exitu meliori, Aug. Gislenius Busbequius, Leg. Imperat.
Rom.

c) Sæpè c. l.

d) Diff. de
Subtil. Pol.
S. 34.

e) Ep. Leg.
Turc. 4.
p. 233.

f) Vid. Olear.
Icin. Pers.
p. 383.

Rom. ad portam Othomannicam felicissimus, meminit enim ipse, (e) quòd *Rustano, Visirio* h. e. consiliario Turcarum Principis primario & ad avaritiam admodum propenso, non exiguam vim auri, ducatorum scil. 5000. non promiserit solum, sed & in ædes miserit, quò videl. promptior is esset ad pacis negotia acceleranda. Accommodet omnino sese Legatus ad hominum ingenia, & si quem videt pecuniis inhiantem, gratiaq; & auctoritate apud istum, quo cum ipsè agendum, valentem, illum presenti pecunià obruat, quin & ministros intimiores secretò muneribus demulceat. Quoad cætera verò parsimonia aliqua, non tamen avaritia, haud improbanda penitus est. Cum primis tamen videat Legatus, ne ludicris rebus, uti saltatoribus, funambulis, comædis, histrionibus, multò minus scortis, quòd Illustrissimi Holsatiae Ducis ad Persiæ Regem Legatus Brügemannus fecisse dicitur, (f) eniq; de causâ, accedentibus aliis enormitatibus, capitali adfectus supplicio, nimium impendat. Quamvis non improbeamus, sed potius svadeamus, si à Legato circa erogationem peccandum, ut in excessu potius, h. e. liberalitate nimia seu profusione Legatus peccet, quàm in forditate. ac semper id agat, quò ab omnibus is credatur, qui communibus avaritiæ vinculis sese exemerit. Neq; tamen circa pecuniarum tantum erogationem Legati commendatur prudentia, sed & circa munerum admissionem, de quâ egregiâ virtute, quæq; non tam à naturâ est, (licet semina quædam continentia, non secus ac reliquarum virtutum, naturâ nonnullis inesse, non ea minus inficias,) quàm crebris actionibus arteq; acquiritur, cap. sequente aliquid dicendum erit, ubi de Legati agemus virtutibus, quas literarum parit scientia animiq; cultura indefessa, ac debita adfectuum moderatio.

F I N I S.

VO A 6412

ULB Halle

3

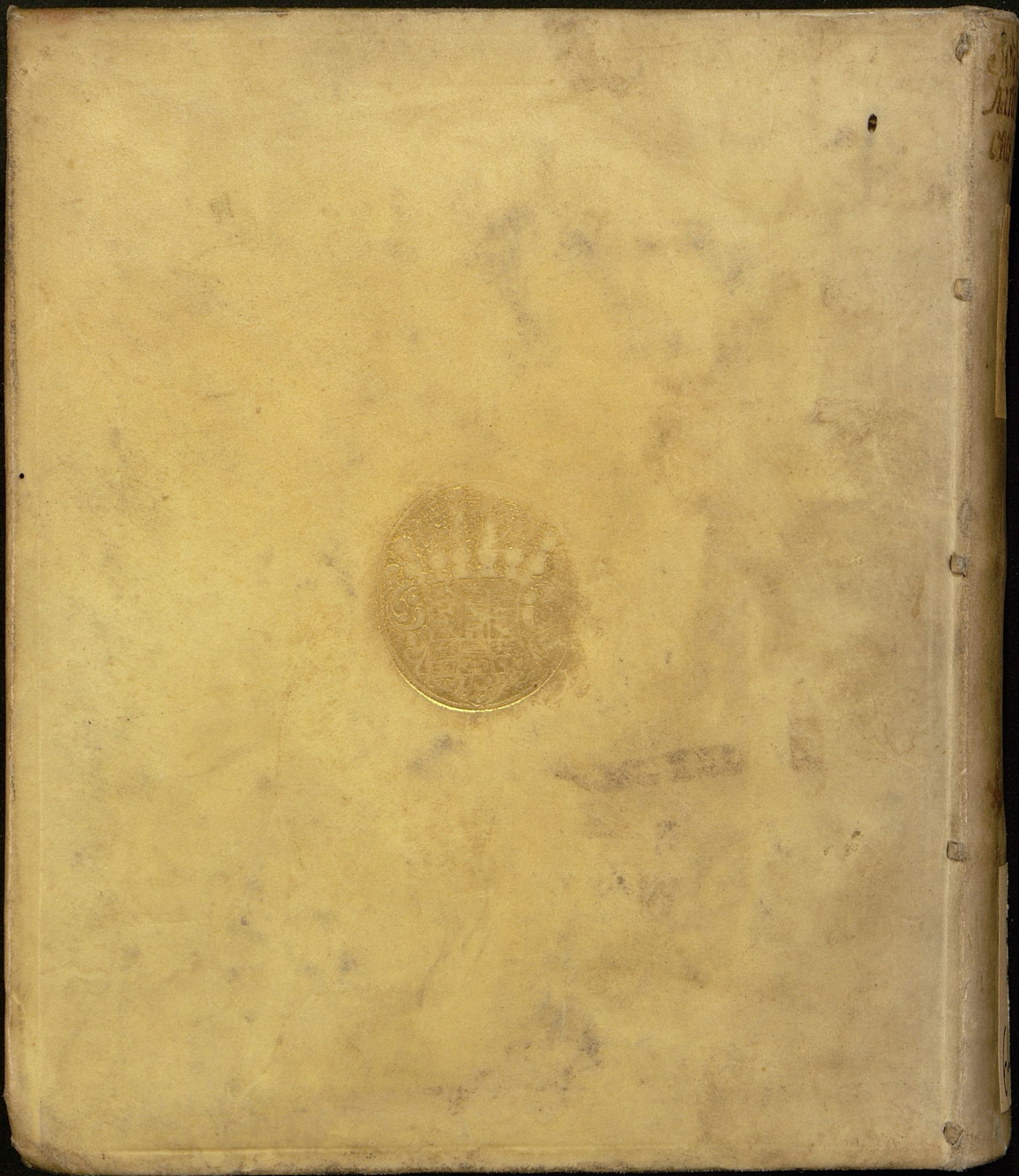
002 920 379

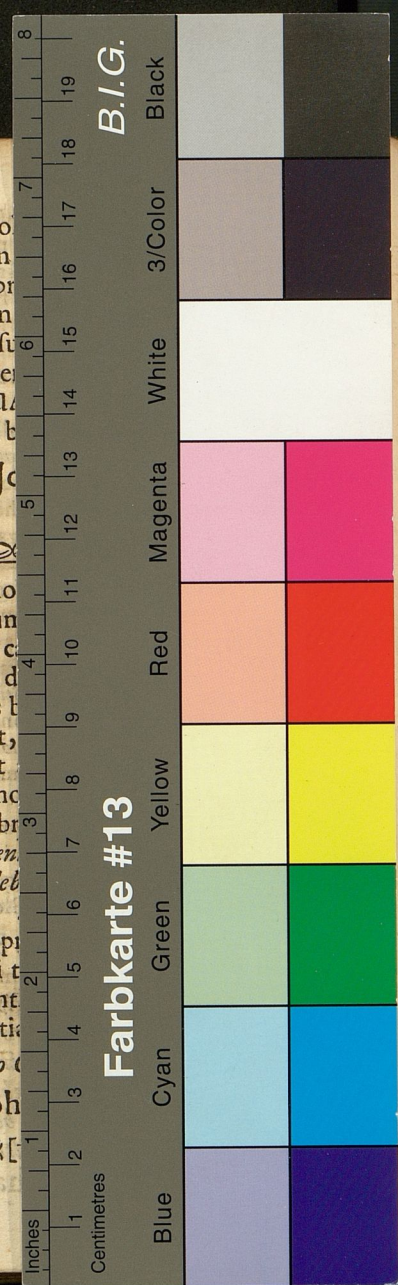

VO 77

Rehra ✓

34

בשם מלאך הכרית:

LEGATUS

Dissertatione geminâ
representatus,

&

PRÆSIDE
VIRO CLARISSIMO

DN. M. JOHANNES ERNESTO
GERHARDO JENENSI,

in almâ LEUCOREA
publicè ad disputandum
propositus

JOHANNES CHRISTOPHORO Schmid/
Dresdensi.

Disputatio prior

Habebitur in Auditorio Philosophorum
horis antemerid.

d. XIIX. Julij

Chalcographo JOHANNIS RÖHNERI, Acad. Typogr.

ANNO MDCXLIX.

Michael Weidelerus, P.P.